

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

LÖRDAGEN DEN 2 MAJ 1903.

N:R 18 (853).

CILLUF OLSSON.

»MOR CILLUF», eller »Cilluf Ols» som de därhemma på skånska slätten kalla henne, är säkert ingen främling för flertalet af Iduns publik. Sådan vår tidning i dag presenterar henne, i den klädsamma Tornadräkten, tedde hon sig på Parisutställningen 1900, där hon exponerade vackra alster af skånsk hemslöjd. Både från denna utställning och flere andra, i Chicago, Stockholm, Malmö o. s. v., har hon också värderika souvenirer i form af prismetaljer, och få ha förstått att med så enkla och anspråkslösa medel som hon göra sitt arbete känt och värderadt.

Mycket bidrager kanske också hennes ovanligt tilldragande, på en gång anspråkslösa och värdiga sätt. Man tycker bara det är helt naturligt att hon skall få färger och mönster att harmoniera, och hennes väsen är så prägladt af ursprunglig intelligens, att hon föraktar alla konstgrepp för att vinna berömmelse.

Hennes hem, efter gammaldags skåniskt mönster, inramade också på ett synnerligen fördelaktigt sätt denna säregna personlighet.

Vid mitt besök hos henne bodde hennes man och hon ännu kvar på sin arrendegård Høj, belägen en half mil från Kjöfinge järnvägsstation. Det var en märkesdag för hennes textila segrar denna septemberdag; den stora smyrnaväfen skulle nämligen fällas. Det var soligt ute och solsken inne; glad och liflig trots sina femtiotvå år tog fru Olsson emot oss i dörren och bakom henne stod hennes man, en präktig dannemanstyp. Vi välkomnades och trakterades sedan i »storstugan», där skånska väfnader, alla förfärdigade af

husmodern själf, enligt gammal god sed lågo bredda öfver bord och bänkar.

Det fanns mycket att se härinne, men vår längtan stod dock till »sommarstugan», där den underbara mattan fanns, den, om hvilken Cilluf sagt, att hela kommittén för Malmö industriloteri (konstverket var nämligen inköpt dit) kunde få leta efter den öfliga skarven på mattan; de skulle i alla fall ej finna den.

Och så stodo vi då i kammarn, där smyrnamattan väfdes. Den var uppsatt i en ofantlig väfstol, hvilken tillät tre och en half meters bred varp, och där arbetet sköttes af fyra väfverskor på en gång, medan en nämnde upp färgerna. Nu var det endast några centimeter kvar af det dryga arbetet, som kräft åtta veckors trägen flit från sol gått upp till dess nedgång.

Cilluf Olsson ledde naturligtvis alltid själf sina unga elever och hennes bruna, vänliga ögon blänkte af intresse både för dem och väfven. Under tiden berättade hon enkelt och osökt, att hon själf funderat ut alla de konstväfnader, hvilka gjort henne så berömd.

»I hemmet fingo vi ej sysselsätta oss med annat än vanlig husväfnad», sade hon, »men jag smög mig till att uppsnappa lite här och lite där och gaf mig ingen ro, innan jag själf kunde göra det efter. Och sedan jag satte fötterna under eget bord, har jag kunnat utveckla mina anlag så mycket jag behagat. Någon sådan där kurs har jag aldrig gått igenom.»

Att träffa en autodidakt inom hvilket område det än må vara, gör ett imponerande intryck; i vår pedagogiska tid börja de dock bli sällsynta och kanske just därför ännu mer intresseväckande. Fru Olsson har i sin man haft sin förste rådgifvare, och för resten har hon tänkt själf och utvecklat sig utan gifna lagar, med en boren konstnärs frihet från regie.

När den omtalade smyrnamattan klipptes ned och lagts påorstugans golf för att beundras, kände man ofrivilligt en glädje öfver att svensk hemslöjd åstadkommit ett dylikt mästerverk, som skulle vara en mansålder eller mer.

När dessa rader nedskrifvas om den skånska konstväfverskan, hvilken själfve kung Oscar hedrat med sin personliga älskvärdhet — hon förvarar bland sina minnesskatter monarkens porträtt med hans egenhändiga namnteckning — har denna Malmöslättens stolthet och prydna flyttat till Landskrona för att där i hyrd lokal exponera sina väfnader. »Sommarstugan» i Høj behåller hon dock, ty där skall den väldiga väfstolen ha sin plats, och där skola de största beställningarna utföras; de komma också både från in- och utlandet, och Cilluf Olsson hyser ingen fruktan för att de skola uteblifva. Arbetet är hennes glädje, och därför bär det också rik skörd.

ELISABETH KUYLENSTIERNÄ.

VALBORGSMÄSSNATT.

DET SMYGER sig mörker till skogens snår,
och dimblå natt öfver bergen står,
där eldarna brinna och glöda,
eldarna brinna till vårens pris,
öfver lossnande käle och smältande is
flyga gnistorna röda.

Men det skrattar i berget, dit ljus ej når,
och det tisslar och tasslar i klyftor och snår,
där skogsdjupets andar rufva.

S:t Valborg, träd in i de dunklaste vrår
med facklornas brand kring ditt gyllene hår
och mörker och trolldom kufva!

Stäm, spelman, fiolen, låt stråken gå,
låt strängarna sjunga i vårnatt blå,
att ekot kring bergen må bära,
i röda och klappande hjärtans takt,
med hviskande ord, som natten sagt,
en sång till S:t Valborgs ära!

Två unga stå tigande hand i hand,
medan eldarna lysa kring vatten och land
och fiolen sjunger i natten.
Djupt nere i dalen går älfven bred,
och de bleka stjärnorna speglas ned
i dess mörka, rinnande vatten.

STI HÖG.

NÅGOT OM STOCKHOLMS KLÄD- SÖMMERSKOR OCH DERAS AR- BETSFÖRHÅLLANDEN.

SÄSONGEN lider mot sitt slut. De stora ordensbalerna och alla de privata dans- och sällskapsaftnarna, som fyllt så många vinterkvällar med ljus och feststämning, äro snart ett minne blott. Får nu bara snön ruska ner, så kommer sedan våren i all sin ljusa härlighet och så blir det i stället fråga om resor och badsejourer, om glada picknicker och sommarnöjesidyller. Men både vinter och sommar gäller det att vara vackert och smakfullt klädd och tänk, så många kvinnohjärnor, som arbeta i ständigt kretslopp kring frågan: »hur skall jag klä' mig?» Ej underligt, att efter så mycket hufvudbry spänningen är stor, när det högtidliga ögonblicket är inne och den nya dräkten afprovas. Sitter den bra? Klär den? — Äro de frågorna väl med ja besvarade, så är man nöjd — så är segern vunnen och lugnet med den — ingenting mer att oroa sig för.

Men finns där inte ännu en fråga att ställa? Ha vi kvinnor rätt, att utan ett spår till ansvarskänsla mottaga dessa våra toaletter,

bära dem i glädje och festjubel och aldrig undra: hur har denna dräkt kommit till? Hvem sydde den? hvad ersättning har den arbeterska fått, som tagit de otaliga styngnen? Hur såg det rum ut, där hon satt? Hvilken tid af dygnet har hon arbetat?

Många af oss ha fått sina dräkter sydda hemma. Det har då varit hvars och ens sak att tillse, att den sömmerska vi använt ej blifvit öfveransträngd de dagar hon varit i vårt hem, att vi ej snålat in på hennes arbetslön eller förstört hennes nerver i feberaktigt brådska att få arbetet färdigt. Men många — isynnerhet de bäst situerade — de som tillhöra den s. k. societeten — beställa i allmänhet sina toaletter på de större eller mindre atelierna, gå och profva af dem och få dem så hemskickade. De flesta af dessa den stora världens damer ha aldrig sett de sömmerskor, som kanske i årtal sytt åt dem, och veta litet, ja, snart sagdt ingenting om deras lif och arbetsförhållanden.

I dessa dagar har emellertid här i Stockholm en konflikt uppstått mellan en af våra 1:sta klassens damskrädderifirmor, Carl Broman & komp. och hans sömmerskor. Denna konflikt, för hvilken flere af de dagliga tidningarna redogjort, har låtit oss öfverklasskvinnor få en plötslig inblick i förhållandena vid denna och andra hufvudstadens syetablissemment, och hvad vi sett är för upprörande att få fortfara.

För det första äro lönerna orimligt låga i förhållande till nuvarande bostads- och lifsmedelpriser. Medan dessa senare allt mer stiga ha sömmerskelönerna sjunkit under de sista åren. 12 à 13 kronor i veckan förtjäna endast de, som utföra det finaste arbetet; det stora flertalet måste reda sig på 9 à 10 kronors inkomst i veckan. Gå vi till linnesömmerskorna blir lönen ännu mycket lägre, 3—7 kronor. Hvad klädsömmerskorna beträffar är deras yrke ju mycket mer än de andras ett säsong-yrke; somliga veckor kunna de förtjäna mycket, andra nästan intet. Genomsnittslönen pr år blir därför dock den ofvannämnda. För dessa pengar skall nu *allt* anskaffas. Man frågar sig: hur är det möjligt?

Först och främst kommer ju utgiften för bostad. De flesta kunna ej tänka på eget rum, ej ens med en kamrat deladt, utan »bo inne» i någon arbetarfamilj. Hur litet hemkänsla en sådan inneboende sömmerska kan ha är tydligt nog. Ej en vrå kan hon kalla sin, knappt sängen; jag har själf talat vid flere, som sova två i samma bädd!

Ett och annat värdfolk kan ju vara hyggligt och tillmötesgående, men hos andra få de knappast röra sig, bli snästa, då de vilja koka sig litet mat, och inskränka sig därför ofta, äfven om de ha pengar nog — till att koka en kopp kaffe eller te — på det viset komma de fortast ur vägen. Om de hygieniska och moraliska farorna behöfver jag väl ej påminna?

Kommer så matfrågan? Den löses så, att många lefva på kaffe och smörgås från morgon till kväll. De, som gå hem och laga sig middagsmat, äro ej många, de som gå ut och äta likaså: de ha ej råd att äta middag hvar dag i veckan! På kvällen komma de hem, om man så kan kalla det, och få orka då eller ha lust att koka sig gröt eller annan mat — det blir åter en kaffe- eller te-tår eller litet mjölk och bröd.

Gå vi nu från detta hemlif till arbetet på ateliern, så finna vi först, att *lokalerna* ofta äro både mörka, trånga, kalla och illa ventilerade. Flere goda arbetslokaler finnas ju, särskildt bland de större affärerna, men många lämna mycket öfrigt att önska.

Och slutligen *arbetstiden*?

Den är lång, ja, hvad värre är, den är *oberänsad*. Ingenting förhindrar arbetsgifvaren att ta in så många beställningar, att sömmerskorna måste arbeta både natt och dag. Man resonerar så: arbeterskan får betaldt pr styck, ingen *tingar* henne att arbeta längre än hon själf vill. Men då vi nyss hört, hur litet hon förtjänar *trots* denna långa arbetstid, så blir det ju i själfva verket friheten att svälta man lämnar henne.

Att arbeta från $\frac{1}{2}$ 9 till $\frac{1}{2}$ 9 med sammanlagdt ett par timmars hvila är ju tröttsamt nog, men att så fortsätta till 10, 11, 12 på natten — det är dock omänskligt! Och dock är detta under brinnande säsong ej ovanligt. Ja, exempel finnas på, hur sömmerskorna, efter att ha suttit och arbetat så länge, uttrötade sofvit ett par timmar på arbetsborden och så begynt på nytt i dagningen. Dessutom förekomma ofta sön- och helgdagsarbete, ja, t. o. m. långfredagen har ej varit fridlyst.

Dessa förhållanden få vi, öfverklasskvinnor, ej längre tolerera. Hvarje kvinna, med aktning för sitt kön, måste fordra, att kvinnligt arbete ej betalas för lågt och ej utföres under förhälsan skadliga förhållanden. Vi måste i det fallet känna oss solidariska, känna att på hvar och en af oss hvilar en del, om ock blott en bråkdel, af ansvaret för att medsystrar andligt och fysiskt utsläpas i kampen för brödet.

Fråga vi nu om medlet att åstadkomma någon förbättring, så blir det första svaret — *sammanslutning* bland arbeterskorna själfva — fackorganisation. Låt oss ej vara så rädda för det ordet! Det betyder verkligen ej viftande med upprorsflagg eller kraf på revolution — det betyder helt enkelt enighet inom hvarje yrke — gemensamt arbete för bättre arbetsvillkor. Öfverallt i världen kommer man allt mer till insikt om, hur nödvändig denna sammanslutning är. Och resultaten visa sig genomgående vara högre löner — bättre verkstäder — kortare arbetstid, hvilket vill säga det samma som mer kraft, hälsa och lycka. När männen nått fram med detta medel, hvarför skulle kvinnorna ej pröfva det? Hvarför skall en skraddare i Stockholm efter 10 timmars arbete ha rätt till hvila eller få extra betalning, en sömmerska ej? Svaret blir: skraddarna ha varit organiserade i 20 år. Nu ha här på senaste halfåret bildats några kvinnliga fackföreningar inom olika sömnadsbrancher. Dessa föreningar tillhöra intet politiskt parti, man är ej socialist, därför att man där blir medlem. På föreningarnes program står blott: sträfvan för bättre arbetsvillkor.

Jag menar nu, att det första vi kvinnor kunna göra är att med förstående och sympati möta dessa arbeterskornas sträfvanden. Själfva måste de arbeta sig fram, men det betyder mycket, om de mötas af köld och ovilja eller af deltagande intresse från kvinnorna i andra samhällslager.

Hvad vi vidare kunna göra är att i tal och skrift verka för införandet af en *begränsad arbetstid* för kvinnor. Det är ju klart, att när man arbetar på styck och förtjänar litet, blir frestelsen stor att öfverskatta sina krafter. Här behöfs en *lag*, som förhindrar såväl arbetsgifvaren att fordra som arbeterskan att använda sin arbetskraft mer än vissa timmar på dygnet. För en sådan lag arbetas öfverallt ute i Europa, Amerika, ja, t. o. m. i Japan. Hvarför skulle vi stå efter?

Hvad vi slutligen kunna och böra göra, det är att *i tid* beställa våra toaletter. Det blir i sista hand just på oss, som skulden

för säsongarbetet faller. Så länge vi beställa i sista stund, *måste* arbetsgifvaren för sin affärs skull ta emot dessa beställningar, och då följer intensiv öfveransträngning för sömmerskorna. Tiden förut ha beställningarna ingått helt sparsamt, arbeterskorna ha därför förtjänat litet eller intet och måste nu ta skadan igen. På så sätt blir just den ojämna tillgången på arbete en af hufvudorsakerna till sömmerskornas dåliga läge. Är det ej hjärtskärande att veta, att just söndagarna och nätterna före de glada festerna det arbetas som för lifvet med brokad och siden, tyll och spetsar? Nog finns det väl ändå en och annan kvinna, för hvilken den ljusa dräkten finge en mörkare färg, om hon kände dess historia? Här kunna vi, hvar och en, hjälpa till, hellre offra nöjet att vara klädda efter den sista månadens mod för att beställa *i tid*.

Vi svenska kvinnor äro ju med rätta stolta öfver den ställning vi intaga i samhället. Jämföra vi oss t. ex. med de tyska eller franska, är skillnaden ofantlig mellan våra och deras möjligheter till utbildning och arbete på skilda områden. Men vi få ej hvila på våra lagrar. Där kvinnorna stå högst, borde de sociala frågorna rörande dem vara lättare att lösa än annorstädes. Ute här man dock redan fått ögonen öppnade för de lyckligare lottade kvinnornas skyldighet att ägna intresse åt arbeterskornas sak. Kvinnorna i Fredrika Bremers land få ej genom räddhåga eller hjärtlös likgiltighet bli stående i eftertruppen.

JOHANNA CASSEL.

TVÅ VALBORGSMÄSSOAFTNAR. ETT UPPSALAMINNE.

JAG VAR sjutton år. Lifvet låg så ljust och förhoppningsfullt framför mig, sorger voro mig fjärran, hjärtat slog starkt och varmt i mitt bröst och jag kände främst af allt, att det var härligt att lefva. Jag var just i färd med att avsluta mina skolstudier i »den eviga ungdomens» stad och oroad mig för intet i världen, utom möjligen då och då för betygen.

Att vara skolflicka i Uppsala är något helt annat än hvar som helst annorstädes. Oaktadt bästa föresats och vilja att ej låta distrahera sig, undgår ingen aldrig så litet varmhjärtad ungmö den frestelsen att ägna ett lifligt intresse åt studenterna, dessa ungdomar, som gifva hela universitetsstaden sin egendomliga, typiska färg. Detta intresse brukar ej heller illa upptagas, snarare är vanligt att dylika varma känslor beredvilligt återgäldas. Åtminstone var det så på den tiden, då det forcerade examensplugget ej ännu borttagit så mycket af den charme och poesi, som ligger öfver dessa lyckliga ungdomsår.

Vintern led mot sitt slut. De för hela Uppsala bekanta »Svartbäcksgubbarne» hade fullbordat resan utför; björkarna, skogens väna tårnor, rodnade litet smått för vårsolens varma strålar, lärkorna drillade och sipporna blommade, där var vårdoft, värstämning öfverallt. Hvad man jublade och längtade och hvilken fart det blef i känslor och tankar!

»Men i morgon är blott första maj,» menade de äldre så retsamt förnuftigt och tyckte, att vi unga gingo skäligen tidigt i vårfunderingarne. »Ja, men nu är det slut på vintern, och i afton kan tant med egna öron få höra att »våren är kommen», om blott tant är så innerligt snäll och följer med ut till Slottsbacken att höra student-sången.» Man var litet kort om hufvudet i början, men sänkte tonen helt diplomatiskt af farhåga att ej blifva vederbörligen eskorterad ut till sin längtans mål. Det hade ju varit något oerhördt, om man af en eller annan anledning fått stanna hemma, ja, Gud vete, om man ej i sådant fall drömde om, att hela sången kunnat blifva inställd!

Emellertid efter alla om och men, gaf man sig äntligen å stad och efter åtskilligt knuffande och armbågande (ty *fram* ville de unga då som nu) så lyckades man få en god plats, där man såg bra och äfven — hoppades blifva sedd.

Väntans stunder voro långa och många, men där var också mycket, som fyllde ut tiden. I första

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerhandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

hand var det de rundt kring horisonten flammade Valborgsmässoeldarne, som skulle beundras och räknas, än var det den eller den vännen, som skulle ropas an; än var det svärmar af unga gaminer, som surrade och hurrade och ville inkräkta på vårt mödosamt eröfrade område.

»Nu komma de, nu komma de,» gick som en löpeld genom folkmassorna och nu visar sig den gripande, oförgätliga synen af det långa studenttåget, som sjungande slingrar sig uppför höjden till den gamla Vasaborgen. Förtruppen utgöres som vanligt vid liknande tillfällen af en massa små och stora skrikhalsar, som, hvad de nu hafva sinne för, åtminstone ej äga sångens förmåga, utan i stället störa med sina disharmoniska tjut och skrik. Så komma studenterna, alla iklädda den vackra hvita mössan, och i tåten för dem de olika nationernas vapenprydda sidenfanor.

Man spanar, lyssnar i andlös spänning och förtjusning. Fanornas fladdrande dukar svaja och prassla med sitt säreget betagande, stämmningsmättade sus. De friska, ungdomliga rösterna med den lyriska, nordiska klangen sjunga än i djupa, starka, än i milda, smekande toner sina härliga vårsånger. En varm rörelse strömmar genom hjärtat, man ser, hör och känner, att ungdomens ärlaste känslor äro i rörelse och lifvet ter sig i en sådan stund så utsägligt härligt och värdt att lefva. Känslan för fosterlandet, mänskligheten och naturen uppeldas, och det goda och ädla i lifvet strålar i förr ej anad glans och klarhet.

Men — tiden flyr — »stilla skuggor breda sig i kvällen», de sista tonerna förklinga och med vemod märker man, huru korta sådana själens högtidsstunder äro. Snart är den aftågande sångarskaran utom synhåll, och af denna stund med dess skiftande tankar och stämningar återstår inom kort blott ett minne, som efter många års förlopp står lika lefvande och outplånligt i sin friskhet och fägring, som då jag var sjutton år.

*

Tolf år hafva förgått sedan ofvan skildrade tilldragelse, tolf år, rika på erfarenheter och skiftande öden. Den första ungdomen med sitt lefnadsmöd, sina djärfva förhoppningar, sin sjäflit och sina lättörda fantasier är ett ljuft minne blott, och i stället har framgått ett väsen, mognadt och bildadt i lifvets prövande allvar. Den ungdomliga glöd och entusiasm, som strömmade genom mitt sjuttonåriga hjärta, är mycket dämpad, och intressena gå i många och skilda riktningar. Studierna, de allvarliga i lifvets skola, som vi aldrig hinna avsluta, upptaga nu tankarne, de varma känslorna ägnas nu ej så exklusivt någon eller några särskilda, man känner djupt det ansvar och de förpliktelser, i hvilka man står till hela mänskligheten.

Ödet har änyo fört mig till Uppsala och det är åter Valborgsmässoafton. Alldeles oförberedt kom jag att i några vänners sällskap gå ut och höra studenternas vårhälsning. Kosan ställdes gifvetvis till Slottsbacken, och där stodo vi nu åter afvaktande och väntande. Blicken irrade kring horisonten. Där flammade eldar, nu som förr, men de voro färre, blekare, mindre, deras sken var ej så lysande muntert som fordomt. Huru kylig och grå förekom mig ej den stilla kvällen, en återspeglning af mitt eget, dystra inre! Minnet af mitt förra besök, min förra Valborgsmässoafton steg allt klarare upp för min syn och gaf mig anledning till både bittra och ljuftva erinringar. De djärfva, stolta luftslott, jag då byggde, voro nu till stor del i spillror; det kraftfulla ungdomsmödet hade krympt samman i lifvets stormar; det goda, varaktigt bestående, som jag trott mig kunna uträtta, hvar finna allt detta? Lifvet, som då lofvade så mycket, har det hållit allt, något eller intet, se där de frågor, som korsade mitt inre och kommo mig att anställa prövande, allvarliga betraktelser. Resultatet af tankegången blef, att lifvet visserligen hållit något, men skälet till att det ej hållit allt, låg i den falska förut-sättningen, att det skulle kunna hålla så mycket.

Men — sångarskaran är i antågande. »Vintern rasat ut bland våra fjällar» ljuder i ungdoms-friska, klara toner, och en tröstefull känsla af lugn och ro smyger sig in i sinnet vid tanken att kanske äfven hjärtats vinter rasat ut, och att den nya vår, de nu så jublande besjunga, skall förvandla äfven dess drivvor till blomsterrika, leende ångder.

Dock! hvad är det för välkända stämmor, som smeka mitt öra, hvar har jag förr lyssnat till dessa susande toner, som föras till mig af aftonvinden? Det är fanornas sång i den stilla kvällen. Denna högtidliga, ljuftva sång, som återkallar barnets drömmar och känslor för mitt sinne, som hviskar om tider, som kommit och flytt hän. Där höres än en röst i aftonens tystnad, det är slottsklockan — drottning Kristinas klocka — silfverrena, klagande toner, som bjuda oss att instämma i bönen

för den olyckligas själ, som ej höll profvet, utan svek sin uppgift i lifvet. Behöfva vi ej alla sålunda bäras mot höjden af förebedjande röster, hafva vi ej alla i mer eller mindre mån svikit vår lifsuppgift, våra ideal...

Sången tystnar, vi skynda mot hemmet, men kvällens fridsröster fortsätta sitt tröstande verk i hjärtat, och denna andra vårafton blir äfven den i annan mening ett outplånligt och ljuft minne för lifvet.

S—s.

MORMOR.

FORTS. O. SLUT FR. N.R. 16.

»H M JA, nog förstår jag, att det kanske kan kännas litet påkostande, när en måg gifter om sig. Men du har ju dina andra dotterbarn, om du också genom Edvards giftermål aflägsnas en smula från dessa.»

Fru Öman log änyo, men vemodigt. »Detta är också sant. Men fast det är opraktiskt, är det dock så, att min döda dotters barn numera ligga mig ömmare om hjärtat än barnen till min lefvande dotter. Jag hoppas, du heller aldrig måtte behöfva göra detta slags erfarenhet.» Hon visste, att fru Vitt gaf vika för blodets och naturens röst långt mera blindt och efterlåtet än de flesta, samt gjorde sig långt mindre möda att låta hänsynen och eftertanken modifiera sina instinkter.

Fru Vitt teg. Hon var i grund och botten en rätträdig natur och hade mycken aktning för fru Öman, och hon kände, att hvad denna med en suck böjde sig för, det skulle hon själf försvarat med näbb och klor, och att hon sannolikt kommit att göra lifvet surt för den kvinna, som trädt emellan henne och hennes barnbarn.

»Nåja, jag förstår nog, att du skall känna det påkostande,» sade fru Vitt med ens afväpnad. »Och jag vill hoppas, att vår Herre måtte skona mig från att få erfara detsamma. Men Ellen är ju snäll mot barnen, — och allt det andra kan ju ingen hjälpa.»

»Nej,» sade fru Öman blidt, »det kan ingen.» Och därpå började hon tala om andra saker.

Då fru Öman några månader senare en morgon vecklade upp sin tidning träffade hennes blick en annons på första sidan: En sons födelse hafva vi glädjen tillkännagifva. Ellen Vitt, född Lindström, Edvard Vitt. Fru Öman suckade. Nu skulle det komma att visa sig, om den unga fru Vitt stode profvet ifråga om sitt styfmorskall. Fru Öman sökte afleda sina tankar från det, hvarvid hon ändå intet kunde åtgöra, men efter en stund hvilade hennes blick åter på annonsen. Det var nu två och ett halft år sedan Edvard Vitt senast hade glädjen meddela allmänheten en liknande notis. Då hade hans namn varit förbundet med hennes dotter. Ett par dagar senare meddelade tidningarne annonsen om hustruns fränfalle och efter ytterligare ett par, om den lilles död. Den ena tåren efter den andra sökte sig väg utför fru Ömans kinder, fast hon otåligt torkade bort dem, liksom förtörnades hon öfver sitt hjärta, som bar på ett sår, som blödde för hvarje vidrörande.

När Ernst Öman skulle fira sitt bröllop, reste fru Öman åter till N. Han hade erhållit befordran och skulle med sin unga fru komma att bosätta sig på en annan ort. Alltså skulle sambandet mellan Ömans och Vitts för framtiden blifva än mindre.

Med anledning häraf var Edvard Vitt angelägen att vid detta tillfälle visa sin förra hustrus släkt all uppmärksamhet och gjorde ett par dagar före bröllopet en middag för det unga paret.

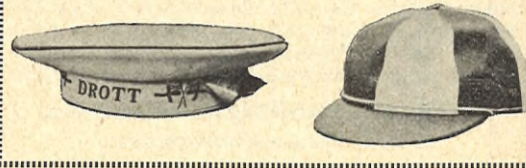
BARN-HATTAR & MÖSSOR

i största urval och till billigaste priser hos

M. BENDIX,

16 Regeringsgatan.

5 Sturegatan.

Det var såsom Vitts sagt en släktmiddag, ty sällskapet utgjordes uteslutande af medlemmar ur hans båda hustrurs familjer samt hans egen mor, som var på besök.

Värden satt med svärmor af första upplagan på sin vänstra sida och svärmor af den andra upplagan på sin högra. Han var ett mönster af älskvardhet och förbindlighet mot svärmödrar, svägerskor och svågrar och lade den allra största tonvikt vid alla de artificiella föräldra- och syskonbanden, samt gjorde sitt bästa att sammanknåda alla dessa olika släkt-element, af hvilka han själf utgjorde den för-enande länken.

»Det var mig en verklig släktförbistring,» mumlade efter världens tal kapten Norberg, som var gift med den döda fru Marys syster.

»Ja, bevara mig väl, hvad vi blifva många »sammanbragta barn» på det här viset,» svarade Ernst Öman. »Alla af oss yngre hafva vi till mamma någon af de gamla fruar Edvard kallar mamma, men ändock är väl hvarken du eller jag »bror» med alla våra systrar.»

»Ja, nog skulle jag, i Edvards kläder, känna mig öfverväldigad af släkt,» svarade svågern tillbaka.

»En så förtjusande och ovanlig pjäs,» hörde fru Öman under middagens lopp en medlem af sin blifvande svärdotters släkt anmärka om en gammal silfveruppsats, som brydde bordet.

»Ja, den är vacker,» svarade en af unga fru Vitts systrar. »Det är också en gammal släktklenod, d. v. s. från min svägers släkt — inte från vår.»

Fru Öman visste godt, att det var en gammal släktklenod, och hon föraktade sig själf för att hon erfor en sådan ovilja öfver att se denna gamla silfverpjäs, hon en gång afstätt åt Mary, hafva tappat identiteten i det hus, som en gång varit dotterns hem.

»Pappa har ju tre mammor,» räknade efter middagen den äldste af gossarne ut, då han hörde sin pappa kalla alla de äldre damerna i sällskapet för mamma.

»Ja, det kan man verkligen kalla ett rikedomens bryderi,» hviskade en herre till en annan.

»Och vi ha bara en mamma,» sade ett af de yngre barnen.

»Men vi kunde haft två mammor, om den andra mamman också lefvat,» förklarade det äldsta snusförnuftigt.

»I barnamunnar slipper man åtminstone höra namnen mamma och pappa dubleras,» sade fru Marys syster till sin man, obehagligt berörd af dessa uträkningar.

»Och vi ha två mormödrar, men bara en farmor,» fortsatte barnen oförtrutet sina beräkningar.

»Jag minns, hur jag skämtade med Edvard och protesterade emot, att han började kalla min mamma för mamma. Men allt som var Marys, skulle gubevars vara hans och tvärtom. Nog skulle det väl låtit bra mycket tref-

Eva Hellman & Co,
Drottninggatan 68. Et. 1886.

HUSHÅLLSSKOLA,
MATSALAR,
CAFÉ & BUFFÉ,

rek. sin omsorgsfulla undervisning i matlagning, finbakning, dessertträtter m. m. 3 mån. elevkurs. Prosp. och Upplys. fritt. särsk. för damer, som följt af centralt läge, godt och rikligt bord, låga priser och därtill rabattkuponger. Stadens mest besökta. Öppet till 11 e. m. Frukost-, lunch-, supé- o. kaffeservering. Tårter, bakelser, kaffebrod från eget bageri serv. o. säljes här.

Enligt referat af meddelande från Svenska Tandläkaresällskapets kommitté för undersökning af gängse antiseptiska munvatten på Internationella Tandläkarekongressen i Stockholm den 15 Aug. 1902 är

STOMATOL

ovedersägligen det munvatten, som bäst uppfyller de fordringar medicinen och tandhygienien ställa på ett bakteriedödande och sjukdomsförekommande preparat för tändernas och munnens vård.

STOMATOLFABRIKEN, Stockholm.

H. M. Konungens Hofleverantör.

ligare med ett svärmor eller tant *nu*,» anmärkte Ernst till sin fästmö.

Men barnen hade tydligen kommit fadern att känna sig besvärad, ty han ropade dem till sig och började att något forceradt prata med dem.

Fru Öman hade suttit tyst och oemottaglig för det löjliga och groteska i sina barnbarns aritmetiska funderingar såväl som af öfverflödet på intima benämningar i denna krets. Hon kunde inte le åt något, som stod i samband med Mary.

»Det var då bra artigt af Edvard och Ellen att ställa till denna middag,» anmärkte fru Lindgren till gamla fru Vitt, som liksom hon begifvit sig in i barnkammaren för att se om den minste telningen. »Det blir allt bra, att Ellen för framtiden slipper första fruns familj så in på sig,» fortsatte hon.

»Å, det vet jag visst,» svarade fru Vitt, som tyckte att Edvard fått sin andra hustrus familj långt mera in på sig, än han haft sin första, samt börjat finna ett och annat att anmärka både mot svärdottern och familjen.

»Ja, jag menar inte så mycket de unga, men gamla fru Öman. Inte kunde det kännas behagligt för Ellen, att så ofta behöfva taga emot henne.»

»Hade det varit behagligare för Ellen om Ida Öman visat sig stram och ovänlig och inte velat komma hit i huset?» sade fru Vitt.

»Å, det fanns det då ingen anledning till.»

»Jag tviflar på, att det känns så värst roligt för Ida, att sitta här och se i främmande händer barnen och allt som varit dotterns.»

»Jag tycker då, att fru Öman skulle känna sig verkligen tacksam mot Ellen samt anse det som den största lycka, att Edvard och barnen ha henne. Barnen behöfde då väl en ny mor i stället för den de mistat. Och hvad skulle det väl blifvit af hus och hem, om icke Edvard gift om sig? En främmandes tillsyn blir aldrig detsamma. Så mycket förstånd borde väl fru Öman ha, att hon inser detta!»

Men fru Vitt hade fått ett anfall af sin motsägelsetlust och var inte hågad, att så obetingadt gå med på de åsikter, hon själf förfäktat gentemot fru Öman.

»Tänk dig själf i den ställningen, att Ellen skulle dö och Edvard gifte om sig. Skulle du då inte finna det underligt att se en annan kvinna intaga hennes plats och råda öfver hennes barn och hennes tillhörigheter — att höra den lille Oskar här, kalla en främmande fru för mormor samt inte hafva det minsta att säga öfver honom. Jag tänker, du skulle nog finna det både si och så, *fast* din dotter ju en gång alldeles på samma sätt hade intagit platsen efter en annan.»

»Det var väl också skillnad. Att gifta om sig en gång kan vara godt och väl, men att gifta sig för tredje gången —!» Fru Lindgrens röst uttryckte det största förakt för blotta förutsättningen af något sådant.

»Å, det tycker jag just kan komma på ett ut. Om din dotter varit första hustrun, skulle du kanske inte funnit det stort mera tilltalande med ett andra gifte. Och skulle så illa vara, att Edvard t. ex. ånyo blefve änklings, så kan jag då inte finna annat, än att han med sin ökade barnskara skulle vara i än svårare belägenhet än förra gången och än bättre kunde behöfva en hustru för att hålla reda i hans hus. Och Ellens barn borde väl hafva lika stort behof af en moderlig vård som du ansåg att Marys barn hade,» sade fru Vitt, obarmhärtigt dragande ut konsekvenserna af fru Lindgrens föregående yttranden.

Fru Lindgren häpnade öfver detta närgångna för att inte säga oförsynta sätt att resonnera. — Nåja, fru Öman var ju ungdomsvän till Eva Vitt och hon, fru Lindgren, hade inte den förmånen. Men burdusare människa än Eva Vitt, det fick man sannerligen leta efter.

»Ja, du får verkligen ursäkta, men ett fullt så rymligt hjärta eller en fullt så ringa finkänslighet, som du tyckes anse din son vara i besittning af, det vill jag ändå inte riktigt tro honom hafva.» Fru Lindgren syntes alldeles icke hågad att drifva diskussionen längre.

»Min son,» fru Vitt rätade på sig af förtrytelse. »Hvad har väl detta med honom att göra? Jag framdrog honom blott såsom ett exempel. Det vore i hög grad glädjande, om du så som han förtjänade, verkligen visste att uppskatta en så ovanlig och präktig man som Edvard.»

Och de båda damerna vände sig från det gemensamma barnbarnets vagga och seglade majestätiskt hvar och en åt sitt håll.

»Jag hoppas, att du ibland sänder mig en underrättelse om barnen,» bad fru Öman Edvard kort innan man tog afsked. Underrättelserna hade hittills varit magra nog, och hädanefter skulle hon icke spörja något om dem genom sonen.

»Vi skola väl försöka att låta höra af oss ibland, fast hvarken Ellen eller jag äro några brefskrifvare. Inga bref äro förresten alltid goda bref,» svarade Edvard.

Fru Öman kväfde den känsla af harm, som ville uppstå inom henne. »Och någon gång få barnen komma och hälsa på mig?» bad hon.

»Mamma kan väl i stället komma hit och hälsa på dem. Här är ju alldeles som i forna dagar och mamma kan känna sig lika hemmastadd,» förklarade Edvard gästfritt, han hörde till dem, som alltid velat ha hustru och barn på sin post.

Jaså, han trodde att det för *henne* var alldeles detsamma som i forna dagar. En känsla af förtrytelse kom åter öfver fru Öman, men hon kväfde den. Han borde kunna förstå, att hon skulle kunna hafva en helt annan glädje af att se barnen hemma hos sig själf än hon kunde känna här, men hon sade intet mer, hon visste att hon fick vara mycket undfallande och ödmjuk mot den, som skulle kunna låta hennes barnbarn växa upp alldeles som främlingar för henne, ifall han blefve stött eller missnöjd på henne.

Då gästerna gått, satte sig värdfolket ned och drog en suck af lättnad öfver att dagens ansträngningar väl voro öfverståndna. Edvard var helt medtagen och uttråkad af all den släktkärlek han haft att utveckla och fru Vitt kände alltid ett visst tvång och obehag af att vara ihop med sin företräderskas släkt. Men att familjen Öman kunde hafva erfårit något annat än nöje såväl som tillfredsställelse öfver den artighet man visat dem, föll ingendera af de båda makarna in.

Ernst Öman tillika med fästmön slöt sig på hemvägen till modern.

»Om Elin kallar dig svärmor eller fortfar att kalla dig tant — liksom jag ifråga om hennes mor — så tycker du väl inte att det låter kallt eller ovänligt, lilla mor?» undrade Ernst.

»Ser tant, jag tycker det skulle bära emot att säga mamma eller pappa till någon annan än den jag från barndomen benämnt så,» sade Elin i lätt brydd ton. »Så mycket jag än tycker om tant, så vore det väl ändå ovänligt, om jag skulle kunna känna det samma för tant som för min egen mor. Och på samma sätt tycker Ernst i fråga om mina föräldrar.»

»Ja, det bär emot att börja säga mamma och pappa för en gammal karl,» instämde Ernst. »Och dessutom blir det ju så opraktiskt, när vi gifta om oss, eller hur?» vände han sig ogeneradt till fästmön.

Men Elin afvaktade blott hans mors svar.

»Nej, mitt barn, jag har intet däremot,» vände sig fru Öman till Elin. »Jag som du, tycker att faders- och modersnamnet bör inläras af späda läppar. Ernst och du må gärna hafva hvar och en sin mor och far. Uppkonstruerade benämningar hafva intet att säga i fråga om innerligheten af ett förhållande, och jag hoppas och tror, att det skall bli godt mellan oss.»

»Det tror också jag,» instämde Elin.

A. D. A.

EN VÅRBRASA.

NU VILL JAG tända upp en sista brasa, ty nu skall vintern brännas. Alla gamla biljetter, bref och dylikt vill jag samla. Af vintern får ej finnas kvar en trasa.

Nu upp med lådorna. O, ve och fasa, var det så mycket?! Mina nycklar skramla, och mina händer börja ifrigt famla bland pappersblad, som kramas hop och frasa.

Men den biljetten där — hur kan man nännas? Och de här breven? De få icke brännas, ej ens det lilla där, som är så slitet.

I kakelugnen kastas allt det andra, som gjort sin plikt och nu i frid må vandra. Så eld på skräpet. Nej, var det så litet?!

FRIDA LANDSORT.

BLAD UR SKISSBOKEN. AF ALICE NORDIN.

IV.

I SIENA.

EN HET juniafton reste jag från Rom. De sista dagarne hade varit olidligt varma och stenarne brände under fötterna i Capo le Cases backe, och nu i järnvägsvagnen med fönstren öppna på båda sidor och i en tunn blus njöt jag af svalkan.

Tåget rusade i väg. Farväl, eviga stad, farväl tysta, mörka campagna, måtte jag ej för alltid vara skild ifrån er, som jag älskar så högt! Jag hade ej kastat min soldo i Fontana Trevi, som traditionen bjuder att den skall göra, som vill komma åter, hade glömt det i den sista brådskan — måtte ej de goda makterna bli förtörnade öfver ett sådan slarf!

Jag visste att det skulle bli ett par timmars uppehåll på vägen för ombyte af tåg, och jag satt halfsofvande med klockan i handen för att passa på tiden. Så, nu stannade tåget, det

pep och rasslade i mörka natten och förrän jag visste ordet af, hade en svartmuskig fachino med lömsk uppsyn rafsat samman mitt bagage och rusat bort, lämnande mig full frihet att stanna kvar eller springa efter. Naturligtvis sprang jag efter. Hu, så kallt det var! En liten jacka var mitt enda ytterplagg och jag skakade af köld. Det var ett hastigt ombyte, jag hade glömt bort att färden gick uppför och att de italienska nätterna kunna vara så kalla.

Den fortfärdige fachinon ville alls icke råna mig, han ville bara jag skulle skynda mig och hade stannat vid en kuslig liten väntsal, där han satte in mitt bagage och huttrande, äfven han, räckte ut sin hand efter sina soldi:

»Come è freddo, signora,» sade han och grinade vänligt emot mig.

Ja, i sanning, »come è freddo», — jag steg in i väntsalen och letade efter en bänk att sträcka ut mina trötta lemmar på. Men på den enda bänk, som fanns, låg en tjock tysk, jag tager för gifvet att det var en tysk, och snarkade af alla krafter. På litet afstånd från denne lågo två nunnor på knä på det smutsiga golvet och läste böner. I lampans blinkande sken, som det syntes glömska af väntsalen, tyskens snarkningar och bärarnes springande ut och in, mumlade de halfhögt sina böner och tummade radbanden utan uppehåll. Mellan tysken och nunnorna satte jag mig på min kappsäck och stödde mig mot väggen, melankolisk och sömnig, afvaktande tidens gång, frusen, öfvergifven och bortglömd.

— — — Nå, ändtligen »a Siena, partenza», och tåget sätter i gång. Om några timmar äro vi framme och jag börjar titta efter medeltid, ty här skall den finnas kvar, oberörd af tiden. Ja, genom fönstren i hotellets omnibus såg jag ej så mycket och hotellet var, det får jag lof att säga, mycket modernt och fint och bekvämt.

När »padronen» såg i boken att jag var artist, sade han, att jag skulle få ett rum »on bella vista», fem trappor upp, det hade många artister haft förut, jag skulle bara få se — — — Och när jag väl hade sträfvat upp i höjden, befanns det, att han hade rätt, ty utanför låg hela Siena med sina gotiska kyrkor och kloster, inbäddadt i grönska.

Från botten af gränden nedanför trängde plötsligt gälla trumpetstötter och då jag lutade mig ut, såg jag en trupp soldater marschera tvärs öfver gatan, ut genom en portal och in under en annan. De buro mörkt brandgula dräkter med skärp om lifvet, vida utslidsade knäbyxor och läderhosor. De hade tunga hjälmar af järn, hillebarder och en släpande brokig fana. Drömde jag eller var det sanning? Nu, i tjugonde seklet en äkta bit medeltid, verkliggjord genom fötternas taktfasta tramp mot stenarne och trumpeternas hvassa och skrällande stötter.

Jag började »få korn» på Siena. Stod i hållande regn framför dōmen och drömde om gotikens mystère, såg 1300-talets helgonbilder stirra mig till mötes från galleriernas väggar med sina kantiga ansikten och svärmiska ögon. Dessa konstnärer måtte ändå ha ägt en naiv trosvisshet för att kunna måla dessa bilder af den heliga jungfrun och helgonen, beständigt upprepade, alltid La santissima Virgine och hennes tjänande stab, ej så särdeles olika och under en svår kamp med uttrycksmedlen. Man måste se konstnärernas fanatiska hängivenhet för ämnet bakom den tekniska tafattheten, de snedvridna kropparne och de formlösa smala helgonhänderna. Men ofta är den heliga jungfruns klädesbonad sirad med silfver och guld och i hennes gloria tycker man sig se ädelstenar glänsa.

Så ströfvade jag omkring på de krokiga gatorna med sina öfverbyggnader och genomgångar. Medeltid öfverallt. Jag listade mig in i små trädgårdar, beundrade kvinnornas karaktärsfasta bibehållande af den traditionella, stora, gula halmhatten, som slokar ända ned på axlarna. Det är svårt att afgöra, huruvida, den är klädsam, ty den hänger ned öfver ansiktet också. Och när jag mötte en gammal åkarkamp i samma gula hatt, fastknuten med bandrosetten vid det nötta betset, och prydd med urblekta konstgjorda blommor, precis som på kvinnorna, så tyckte jag, att de ej ledo af fåfänga.

Och denna underbara halfcirkelformiga Piazza del Campo. Så utsökt harmoniskt det verkar, då man plötsligt stiger fram ur gränderna. Och rådhuset, som bildar en mäktig hvilopunkt för blicken.

När jag i dess inre hade beundrat skulpturer och frescer, stannade jag i domsalen framför en stor järnbur med halftumstjocka galler och frågade nyfiket guiden, hvad man hade den till.

»Åt fångarne, naturligtvis,» svarade han helt lugnt.

»Nu, i dessa dagar?»

»Ja, signora, i går! Kan ni tänka er,» fortsatte han... Och så berättade han, att en man hade mördat sin älskarinna under särdeles försvarande omständigheter, med sjutton knifstyng, »diciassette, signora, diciassette», och hans ansikte uttryckte den högsta fasa. Han hade kommit och knackat på hennes dörr en morgon, men hon hade varit rädd och ej öppnat. Så hade hon hållit sig hemma hela dagen, och som han ej varit synlig, vågade hon sig ut på aftonen för att gå till brunnen med sin vattenkruka, följd af några väninnor. Då hade han plötsligt rusat upp ur ett dike, där han legat gömd och vaktat på henne, och stuckit knifven i henne. Väninnorna flydde, utom sig af förskräckelse, och han hade mördat henne i lugn och ro.

»Och han hade ändå älskat henne,» slöt han sin berättelse, »hvilket odjur!»

Han var verkligen värd att sitta i bur med järngaller hela sitt lif.

Jag hade gått allena i det lilla bedårande Siena ett par dagar och tänkte just lämna det, då jag helt plötsligt träffade några romavänner på gatan. Hvilken glädje! Det är alltid roligt att träffa besläktade själar och ännu roligare är det på en resa, då man gärna vill ge luft åt sina intryck.

Det var en dansk »billedhugger» på några och tjugu år, vacker och romantisk med ett huvud som på en ung prins, och en norska, som ej längre var i sin första ungdom, men med en oförliknelig blek charme öfver sig. Hon var blond, alltigenom blond, håret, de ljusa blå ögonen, den matta hyn med sina nälfina runor vid munvinklarne. Hennes toalet i något ljust grått eller lila passade henne utmärkt. Vid skärpet hängde en fyllig, mörkröd ros, en af de svartröda, hon hade fått den af dansken, och den liksom »föll ur ramen» i all denna fina blekhet.

Vi måste äta middag tillsammans ute på landet, fingo en vagn och åkte, tills vi funno ett ställe, som såg inbjudande ut. I en vinranksofvervuxen trattoria med en ljufvig utsikt slog vi oss ned och fingo löfte af värden att strax få den utsöktaste middag.

Vi väntade tåligt, ja gladt, under det regnet droppade ned på oss genom takets spjolor. Vinlöfven skyddade nog ej så bra. En skara unge män sutto bredvid oss och förde ett förfärligt oväsen. De hissade hvarann, buro hvarann i gullstol, steg en efter annan upp

Mot Mal!

Bästa konserveringsmedel
Wilh. Beckers Malpulver
 i askar à 1 och 2 kr., i paket à 25 och 50 öre. **Wilh. Beckers Malpapper** i paket om 10 ark 25 öre. **Wilh. Beckers Maltinktur** i flaskor à kr. 1:15, 0:65 och 0:45. **Tjerpapper**, stora ark, pr ark 20 öre. **Kamfer** i stycken och tärningar, **naftalin**, **naftalinkamfer**, **kolokvintäpplen**, **äkta persiskt insektpulver**. **Formalin**, **formalinlampor** och **formalinpastiller** m. m. billigast hos

WILH. BECKER

— Kongl. Hofleverantör. —
 5 Malmorgsgatan 5,
 24 Stora Nygatan, Götgatan 23,
 STOCKHOLM.

på bordet och höll tal — det gick upp för oss att de voro nybakade studenter, som frade sin examen. De väntade icke fullt så tåligt som vi, tvärtom, jag trodde värden skulle få smörj, då han visade sig ett ögonblick.

Och se när vi hade väntat länge, fingo vi tre kolossala bifstekar, — de voro så stora, men de voro så svåra att äta. Vi tröstade oss med macaroni, det fingo vi en stor bunke af, och med det goda vinet. Och vi tröstade oss förresten med hvarandra. Den unge danskens vackra, närsynta ögon dröjde så länge på hans blonda gränne. Jag ser i skymningen hans härliga profil — han hade dock en alltför stor buktad näsa — afteckna sig mot den bleka aftonhimlen. Jag hör hans mjuka, skiftande stämma, då han lutade sig in emot henne:

»Hvor den er nydelig, den sorte rose, i allt det blege.» Och norskans tunna, kvittrande skratt — hon skrattade ofta, ett litet skratt, sprödt och bräckligt som hon själf.

Man knäppte på mandolin i närheten och en ensam stämma sjöng en af de kända italienska melodierna. Vi sjöngo med, och gripna af stämningen, glömdes vi, tunga nordbor, gårdagen och morgondagen och jublade i ögonblicket. Solen gick ned och förgylde för en kort sekund mellan regnskurarne det sköna klassiska landskapet med sina festoner af vinrankor upphängda mellan mandelträden.

Camerieren kom in med en liten lampa och ställde den på bordet. Vi trodde den skulle slockna strax, men nej, den brann, och allt efter som söderns korta skymning sänkte sig, brann den allt klarare.

Vattendropparne hängde glittrande från vinrankstockarne omkring oss och föllo då och då med ett litet plask mot golvet. En doft af fuktig mylla och frisk kaprifolium steg upp emot oss.

Studenterna larmade.

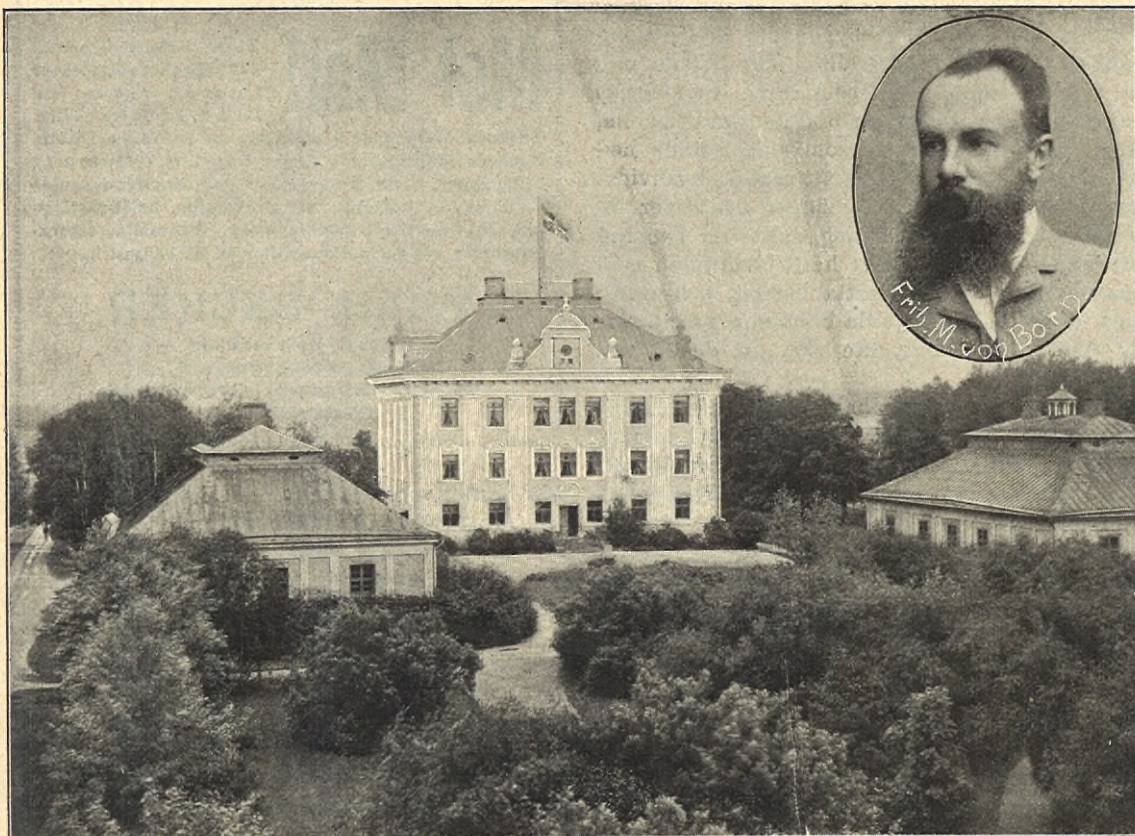
Och i Toscanas tunga, mörka vin drucko vi en skål för vårt lyckliga sammanträffande, för Siena... för konsten... för ungdomen... för lifvet...

Skuggorna svepte allt tätare omkring oss, men belysta af vår lilla fladdrande låga — en fjärlig envisades att bränna sina vingor på den — sutto vi tätt tillsammans och pratade och logo.

Ärade annonsörer!

På grund af upplagens betydliga stegring böra mindre annonser till Idun vara inlämnade senast lördagen före den vecka, i hvars nummer de äro afsedda att införas, annonser på en eller flere sidor ännu tidigare efter särskild öfverenskommelse.

Med utmärkt högaktning
 IDUNS EXPEDITION.

SLOTTET SARVLAKS I FINLAND OCH DESS I DAGARNA AF BOBRIKOFF LANDSFÖRVIKSTEN INNEHAFVARE
FRIH. M. VON BORN.

SARVLAKS OCH SLÄKTEN VON BORN.

SORGEBUDEN FRÅN FINLAND falla för hvarje dag allt tätare och tyngre, och det Bobrikoffska regementet har nu, sedan guvernören erhållit så godt som obegränsadt dikta torsvalde öfver det olyckliga storfurstendömet, antagit fullkomligt ryska former. De senaste öfvergreppen, som i lika hög grad upprört sinnena på ömse sidor Östersjön, äro de utvisningsorder, som drabbat några af det betryckta landets mest framskjutne och varmaste fosterlandssinnade män, hvilka ådragit sig den despotiska styrelsens missnöje. Sålunda ha utvisningsorder utfärdats mot senator Leo Mechelin, hvilken dessutom beröfvats sin senatorspension, den bekante journalisten d:r Axel Lille och skriftställaren Konni Zilliacus. Alla tre vistas för närvarande i Stockholm. Bankdirektören greve C. Mannerheim — make till den utmärkta romansångerskan, som nyligen konserterade i Stockholm — industriidkaren R. Wolff och hans broder, bokförläggaren W. Hagelstam m. fl. ha likaledes erhållit förstädigande att inom sju dagar lämna Finland.

Det icke minst smärtsamma uppseendet har väckts här i Sverige af den husundersökning som i förra veckan företogs hos den, äfven i utvisningsordern inbegripne, kände patriot friherre V. M. von Born på Sarvlaks samt hos hans äldriga moder, änkefriherrinnan von Born i Helsingfors. Hos frih. v. Born gjordes dessutom utmätning för det bötesbelopp, hvilket han anses ha ådragit sig genom att såsom kommunalstämмоordförande uraktlåta att sammankalla vederbörande stämма i och för värnpliktsuppbåd. Man lade därvid beslag på hästar, ladngårdsbesättning, redskap och vagnar samt friherre v. Borns papper och det ytterst värdefulla slottsarkivet.

Släkten von Born, som räknas bland Finlands förnämsta, är sedan gammalt befreundad med vårt eget land, och den nu af landsförvisning drabbade friherren är, själf en ättling till Franzén, gift med den svenska biskopsdottern Klara Grafström. En syster till friherre v. B. är gift i Stockholm med direktör Sven Palme. Friherre von Born har alltid ansetts som

en af det svenska partiets mest öfverfärdade medlemmar. En af den finska landtdagens bästa talare, spelade han en stor roll på riddarhuset, där han hade för vana att hålla i skaffet, när många ville att yxan skulle gå, men höllo sig tillbaka af försiktighet.

Man kan lätt föreställa sig hvad det betyder för verksamme män att med ens ryckas från den plats de använt ett lif att skapa sig, endast beviljade en kort vecka att beställa om sitt hus. Frih. von Born lämnar sitt fäderneärfda gods, greve Carl Mannerheim är chef för Nordiska bankens filial i Helsingfors, bokhandlare W. Hagelstam har drifvit en omfattande förlagsverksamhet, hr Jonas Castrén, ungfennomanernas kanske mest bemärkte politiker, ryckes från en stor advokat- och affärsverksamhet, d:r Lyly, som redigerat en numera indragen tidning i Finland, är sökande till lediga professuren i filosofi, och de båda bröderna Eugen och Reguel Wolff drefvo stora affärer och ägde Tainio Koski betydande fabrik vid Vuoksen.

Friherre von Borns egendom Sarvlaks är en af Finlands största och vackraste och den historiskt märkvärdigaste bland dem, belägen på en slätt i Perno socken 4 km. från hafvet och lika långt väster om Lovisa. Sarvlaks omtalas första gången omkring 1450, då det innehades af Lars Markuson, som räknas som den Creutzska ättens stamfader. Det var sedan i släkten Creutz ägo allt intill 1747, då det genom gifte öfvergick till lagmannen J. Kr. von Morian och dennes ättlingar samt 1811 till landshöfdingen S. Fr. von Born, hvars son, landtmarskalken Johan August von Born, som statsman gjort sig bemärkt i Finlands historia. Sonsonen, den nuvarande innehafvaren, lät på 1880-talet restaurera det vackra, under början af 1600-talet uppbyggda slottet med bibehållande af dess enkla stil i italiensk renässans. Det värdefulla, nu beslagtagna arkivet innehåller omkring 3,500 band, börjande från 1473, och den rika tafvelsamlingen omfattar bland annat ägarnes porträtt allt från den tidigaste Creutzska tiden.

DE 9-DE INTERNATIONELLA ANTI-ALKOHOLKONGRESSEN I BREMEN. BREF TILL IDUN FRÅN ALLI TRYGG-HELLENIOUS.

DÅ IDUNS läsekrets säkerligen genom de dagliga tidningarna redan hört ett och annat om denna märkliga kongress' förhandlingar, vilja vi i detta bref teckna några små »interiörer», som kunna tjäna som ram kring de tunga diskussionerna, samt bifoga ett par för Idun tagna fotografier.

Denna anti-alkoholkongress är den första af detta slag, hållen i Tyskland, detta land med sina öldrickande studenter och medborgare. Man var något nyfiken att se, om Bremen skulle lyckas förmå samla deltagare till densamma. Men alla förhoppningar äro öfverträffade, i det 1,500 medlemmar anmält sig. Kongressen har väckt så stort intresse, att den dessa dagar varit medelpunkten i allt. Och i går, då vi hade den sista sammankomsten, utbrusto två unga damer ur »de öfversta 10,000»: »Åh, vi ha hela dagen varit så bedröfvade öfver att dessa sköna dagar nu äro till ända, att vår enda tröst har bestått i tanken: »vi mötas om två år i Buda-Pest». Ty där skall kongressen på inbjudan af den ungerska regeringen samlas år 1905.

Då Idun är damernas blad, kan det vara af intresse för dess läsarinor och äfven fylla dem med berättigad stolthet att erfara, det dessa kongresser, som nu absolut bilda den viktigaste faktorn i hela den stora europeiska anti-alkoholrörelsen, grundlagts af en kvinna, miss Charlotte Gray, en engelsk lärarinna, som engagerats af världskvinnoföreningen Hvita Bandet, hvilken nu vunnit så varm tillslutning äfven i Sverige. För denna förenings räkning reste hon på kontinenten och var i tillfälle att iakttaga, huru det vetenskapliga intresset och den vetenskapliga förståelsen af alkoholfrågan växte i alla Europas länder, men huru intet samband fanns mellan nationerna i detta afseende. Och nu företog hon sig det svåra arbetet att skapa detta samband. Hon reste från den ena vetenskapsmannen till den andra, skref till andra och lyckades efter oerhörda ansträngningar sammanbringa den första kongressen i Antwerpen 1885. De följande hafva därefter hållits med två års mellantid i Basel, Paris, Bryssel, Kristiania, Wien, alltid med växande tillslutning. I Sverige, där man mest är van att se »skräddare och skomakare» deltaga i nykterhetsmöten, kunna säkerligen de utom rörelsen stående knappt ha en föreställning om den lysande samling af ministrar, regeringsråd, professorer, doktorer och andra nationaliteter, som intaga tribunen vid dessa kongresser. De flesta regeringar sända till dem representanter och vetenskapsmännen framlägga resultatet af sina under de mellanliggande åren gjorda iakttagelser.

Om ock kongresserna äro strängt vetenskapliga, så upptagas dock äfven frågor från det praktiska nykterhetsarbetets område å programmet. Och det är därför vi äfven vid denna kongress haft damer som referenter. Det är Bremen-kongressen, som varit den första, vid hvilken ett speciellt kvinnligt möte hållits. Förtjänsten häraf tillkommer fröken *Ottilie Hoffman*, hvars bild vi nedan meddela. Denna dådskraftiga kvinna står nu i spetsen för Hvita Bandsverksamheten i Tyskland. Hon är från en fin och intelligent familj i Bremen. I England, där hon vistades såsom uppfostrarinna för lord Carlisles två döttrar, blef hon förtrogen med det fria, högtblickande lifvet i de intelligent, frisinnade aristokratiska kretsarna (vi veta ju för väl, att *motsatsen* också finnes representerad i dessa kretsar) i England. Där vidgades hennes vyer. Och då hon återvände till Tyskland, sökte hon

OTTILIE HOFFMAN.

MARY H. HUNT.

FRÅN ÅRETS HÅSTUTSTÄLLNING. UPPVISNINGEN I CIRKUS AF SVENSKA KAVALLERIETS UNIFORMER UNDER OLIKA TIDSÅLDRAR.

1. »BLANKE RYTTARE» FRÅN 1500-TALET.
2. GUSTAF II ADOLFS LANDTRYTTARE.
3. KARL XII:S LIFREGEMENTES PATRULL.
4. ÖSTGÖTA KAVALLERIREGEMENTE 1779.
5. SÖDRA SKÅNSKA KAVALLERIREGEMENTET 1792.
6. KONGL. MAJ:TS LIFDRAGONCORPS 1798.
7. NORRA SKÅNSKA KAVALLERIREGEMENTET 1792.
8. VÄSTGÖTA LINIEDRAGONREGEMENTE 1806.
9. LIFREGEMENTETS DRAGONCORPS 1815.
10. SKÅNSKA HUSARREGEMENTET 1816.
11. LIFGARDET TILL HÅST 1820.
12. DEN FÖRESLAGNA NYA UNIFORMEN FÖR SVENSKA KAVALLERIET.

TECKNING FÖR IDUN AF HJ. ENEROTH

omplantera de engelska idéerna i tysk jordmån. Hon är på god väg att lyckas.

Den tredje af de damer, som uppträdde vid den kvinnliga afdelningen af anti-alkoholkongressen, är mrs *Mary H. Hunt* från Boston. Hon är helt enkelt ett sekulargeni. Hon har skapat en ny lag på skolväsendets område i sitt vidsträckt fädernesland, i det genom hennes kolossala energi den s. k. »scientific temperance instruction», den vetenskapliga nykterhetsundervisningen, införts i alla Amerikas skolor, så att 22 millioner barn nu få undervisning i hälsovård och nykterhet.

Den fjärde kvinna, om hvars verk rapport frambars, är äfven en storhet af första rang i England. Det är miss *Agnes Weston*, som gjort största delen af den väldiga engelska krigsflottan »nykter». Hon har under de sista tjugu åren arbetat med en sådan framgång, att det nu på hvarstenda ett af hans majestäts krigsskepp finnes en nykterhetsförening. Framgången af hennes verksamhet har varit så enorm, att hon betraktas som en af de förnämsta sedliga reformatorer hvad sjökrigsfolket vidkommer. Drottning Victoria betraktade henne som en personlig vän, och hon var kallad att deltaga i mångt rådslag, då det gällde viktiga angelägenheter vid flottan.

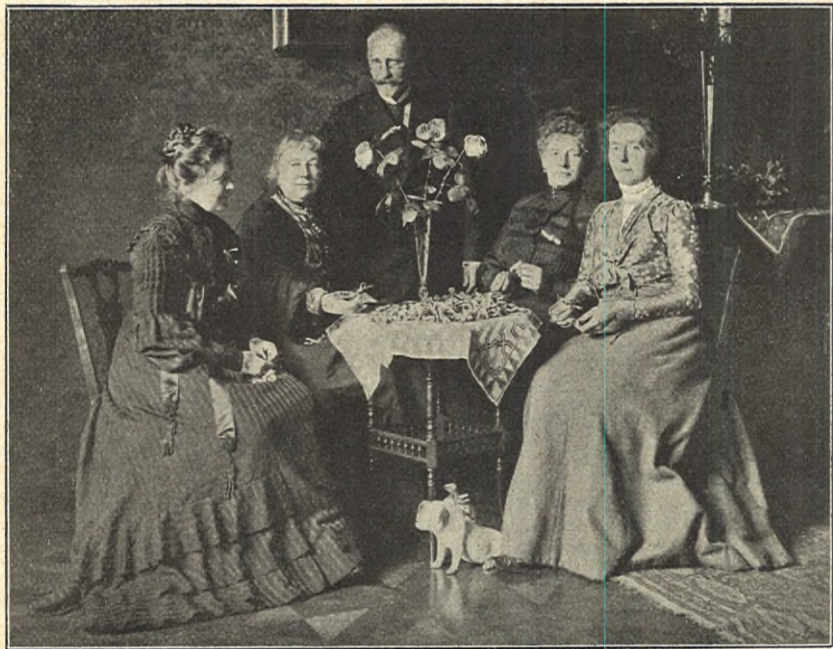
En dam, en *svenska*, hvars arbete blef emottaget med många applåder, var fröken *Valborg Urich* från Stockholm, varmmjölsautomatens uppfinnarinna. Rapporten om hennes verksamhet var utmärkt väl sammansatt och särdeles väl framsgad och slog därför mycket an.

Af de öfriga framträdande damerna var representanten för de österrikiska damernas nykterhetssträfvande föremål för mycken sympati, äfvenså Finlands representant. Ett särdeles viktigt föredrag var fru dr *Roses* från Dresden. Hon påpekade, hvilka djupt sorgliga följder för vår race den omständighet medför, att mödrarna icke mera vilja och heller icke kunna amma sina barn. Det är den stora vetenskapsmannen professor Bunge, som gjort ingående undersökningar i saken. Och man har nu vetenskapligt ådagalagt, att *alkoholismen* är en af de förnämsta orsakerna, åtminstone i Central-Europa, till mödrarnas oförmåga att gifva sina barn di. Hvad detta betyder

förstår man, då man vet, att dödligheten bland de små, som uppfödas på artificiellt sätt, är ofantligt mycket högre än bland dem, som ammas af mödrarna. Dr *Rose* föreslog, att man äfven skulle inrätta amningsanatorier likaväl som andra slag af sanatorier.

Öfver 200 familjer af Bremens finaste och bästa ha beredvilligt öppnat sina komfortabla, rent af förtjusande hem för oss kongressdeltagare. Vi bo t. ex. hela tre stycken i samma hem, nämligen hos konstnärinnan fröken von Kapff, den ena af de å bilden sittande damerna. Vi kunna ej ha det bättre. Fröken v. Kapff ställer en vagn till vår disposition, när vi vilja fara ut; hon tänker för oss, arrangerar om biljetter, håller bjudningar till vår ära, för oss omkring till andra hem i Bremen — kort sagt, vi ha det idealiskt! Genast första dagen blefvo vi inbjudna till senatorn för utrikesangelägenheterna *Marcus* på diner. Där voro närvarande åtskilliga senatorer och personer af Bremens fina värld. Man tycker, att det kännes något egendomligt att så där genast nödgas uppträda i en krets af idel obekanta storheter. Men där var helt enkelt charmant. En enkel, hjärtlig ton, en spirituell konversation, sköna konstskatter, ett förtjusande hem med utsikt åt »Contreescarpe», de forna vallgravarna med sina härliga planteringar!

Senatorskan *Marcus* jämte flere andra damer såsom grefvinnan *Unruh*, som äfven förekommer på vår bild jämte fröken von Kapff, hörde till festkommittén, som erbjudit sig att anordna nöjen för oss. Denna dag, då vi voro inbjudna till middag, hade kommittén sammanträdde hos senator *Marcus* och tillverkade rosetter af sidenband för deltagarne i kongressen. Jag erinrar mig icke, att någon af ministerfruarna i Stockholm hörde till festkommittén vid det nordiska mötet därstädes i somras!

FESTKOMMITTÉN VID BREMERKONGRESSEN. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: GREFVINNAN UNRUH, FRÖKEN V. KAPFF, SENATOR MARCUS, FRU DEETGEN OCH FRU MARCUS.

Men icke allenast ministerfruarna här ha deltagit i kongressens festkommitté; äfven de unga damerna af de öfversta tiotusen ha hjälpt till. Tänken eder, ärade läsarinor, att vi hade den mest storartade fest i lördags såsom avslutning af kongressen. I konstföreningens praktfulla sal samlades vi alla kl. 8 och fingo skåda de fagraste tablåer, arrangerade af vår värdinna och den bekanta målaren *Hans am Ende*. Det var ett dussin af Bremens allra finaste familjers vackraste unga damer, som vederkvickte våra blickar genom att uppträda i dessa tablåer. Och alla de dyrbara kostymerna bestodo de sig själva. De voro beställda från Liberty i London. Vid festen uppfördes äfven en liten opera, en mycket litet känd, med musik af Mozart. Och en af Bremens unga fruar med en härlig röst hade öfvertagit hufvudpartiet. Åh, så mycket förberedelse och arrangeringar denna fest hade kostat! Och allt detta gjorde nu den fina societeten för anti-alkoholkongressen!

Som ett annat bevis på Bremerboarnas förekommande artighet mot oss kongressister må nämnas den splendida frukostmiddag, som hölls för oss af »der hohe Senat» i det ståtliga rådhuset och som kostade den lilla summan af 5,000 rm.

Under torsdagen hade flere familjer mottagning för kongressmedlemmarna. Och det var helt intressant att vandra från det ena förtjusande hemmet till det andra. Ty till hemmen i Bremen har eder korresp. inte sett maken. Isynnerhet är senator Marcus' ett af de skönaste.

Ja, vi nordbor ha ännu mycket att lära, då det gäller gästvänlighet och otvungen hjärtlighet. Åtminstone ha vi från Norden gått med en sådan fördomjukande känsla af vår underlägsenhet på detta område under hela kongressen i Bremen. Men det kan ju allt ännu hjälpas. Och då den internationella kongressen samlas i Stockholm, dit den höll på att komma efter 2 år, må man då ej stå Bremen efter i gästvänskap!

UR DAGSKRÖNIKAN.

HÄSTUTSTÄLLNINGEN i Stockholm sammanhänger merendels med vårens uppmarsch i våra bygder, ty det slår sällan fel att då denna hippologiska fest begynner ute bland Djurgårdens ekar, termometerns kvicksilfverpelare växer många grader ofvan fryspunkten och en värmande sol fejar gator och torg rena, medan träden antaga den första spädgröna värfärgen. Äfven i år har hästutställningen stått i gunst hos vädrets blida makter, och vår mondäna och sportintresserade värld har därför kunnat uppträda i och utanför Djurgårdshippodromen, där uppvisningarne ägt rum, med all den yttre elegans, som en sådan händelse påkallar.

Utställningen inleddes på lördagen i närvaro af konungen, kronprinsen och prins Eugen samt för öfrigt inför hela den lysande sviten af manliga och kvinnliga hästvänner, med de ärligen återkommande uppvisningarna af olika hästracer samt prishoppningar m. m., som Idun redan vid föregående tillfällen ägnat uppmärksamhet, hvadan vi denna gång inskränka oss till detta korta omnämnande.

Ett nytt nummer af stort intresse var uppvisningen af svenska kavalleriets uniformer under olika tidsåldrar. Denna uppvisning försiggick i cirkus sistförflutna lördagen, söndagen och måndagen, och genom en af våra tecknare, artisten Hj. Eneroth, äro vi i tillfälle att ge våra läsare några afbildningar från dessa med stor uppmärksamhet följda föreställningar. Uppvisningen inleddes med Blanke ryttare från 1500-talet; de följde konungen i fält tillika med gardet till fot, som kallades »konungens gårdsfänika». Vidare förekommo Gustaf II Adolfs ryttare med standar efter en gammal ritning i krigsarkivet, Carl XII:s bussar med älghudskyller, skottfria bröstharnesk, byxor af skinn samt »goda växta (med vador försedda) ryssläderstöflar», kgl. maj:ts lifdragoncorps 1798, hvit rock med blå rever, och Östgöta kavalleriregemente 1779 i mörkblå rock med röda snören. Detta ärorika regemente — afsutet 1791 — bär nu namnet kongl. andra lifgrenadierregementet. Ytterligare uppvisades Norra skånska kavalleriregementet 1792 — från 1806 Kongl. skånska husarregementet — uniform: gul rock med blå krage och rever; Södra skånska kavalleriregementet 1797 — från 1805 Södra skånska carbinierregementet, från 1822 K. skånska dragonregementet, uniform: blå rock med gul krage; Lifgardet till häst 1820, ljusblå husaruniform, hvit päls; Lifregementets dragoncorps 1815, hvit med blå krage; Västgöta liniedragonregemente 1806, mörkblå med röd krage; Skånska husarregementet 1816, mörkblå husaruniform, samt till sist den föreslagna

gråa uniformen — kaki — för svenska kavalleriet i våra dagar.

SVENSKA KYRKAN i London har i dessa dagar fått byta själasörjare, i det pastor Johannes Palmér, som sedan sexton år varit svenska församlingens i London präst, nu måst afgå till följd af sjuklighet. Söndagen den 26 april höll han sin afskedspredikan därstädes, vid hvilket tillfälle ett af församlingen beställt porträtt af pastor P. af-täcktes i kyrkans sakristia.

Johannes Palmér är den tjugonde i ordningen af själasörjare vid svenska kyrkan London, sedan denna församling 1710 kom till stånd. Församlingens första pastor var mag. Martin Hegardt 1710—1712.

Johannes Palmér föddes i Uddevalla 1848, var t. f. rektor vid pedagogien i Kongsbacka 1877—78, prästvigdes i Uppsala 1881 för tjänstgöring i Göteborgs stift och utnämndes den 15 februari 1888 till legationspredikant vid Kungl. Maj:ts beskickning i London och pastor vid svenska församlingen därstädes, hvilken befattning han tillträdde den 1 maj samma år.

Den nu tilländalupna tjänstetiden har förvisso i många afseenden varit en mödosam rad af år för den afgående själasörjaren, som emellertid med varm nitälskan ägnat sig åt sin uppgift och bland sina församlingsmedlemmar efterlämnar ett kärt och aktadt minne.

Om den svenska kyrkans tillkomst därute i den engelska jättestaden skrifer pastor Palmér i en af honom författad broschyr, som han utgifvit med anledning af sin afgång:

Den man, som ensam hopsamlade medlem till, uppgjorde ritningen till och öfvertog hela bestyret med kyrkobyggnaden, var församlingens tredje pastor, d. r. Jacob Serenius, sedermera biskop öfver Strengnäs Stift.

Han erhöll den 22 juli 1723 Kungl. Maj:ts nådiga fullmakt att vara kyrkoherde vid den svenska församlingen i London och anlände hit redan på hösten s. å. Sedan åtskilliga missförhållanden angående löneförhållanden m. m. nägorunda ordnats, upptog pastor Serenius snart det sedan några år hvilande förslaget om kyrkobyggnad. Redan år 1725 utverkades beviljandet af en kollekt öfver hela riket, och den inbragte omkring 6000 dal. kmt. 1727 var pastor Serenius själf i Sverige och lyckades då genom stamboksmedel insamla i Stockholm 2600 dal. smt., och i öfriga riket omkring 6000 dal. smt. På sin återresa till London lyckades han ock, genom envoyén Preis i Haag, residenten greve Renstjerna i Hamburg, residenten Fock i Lybeck och agenten Balguerie i Amsterdam, att på alla dessa ställen insamla medel för kyrkobyggnaden.

Den 1 mars 1728 inköptes af herr Charles Brander, å församlingens vägnar, den grunden, där kyrkan ännu står, Princes Square, St. George's-in-the-East, på norra sidan om floden, midt emot London Docks. Grundstenen till kyrkobyggnaden lades den 15 maj s. å., och redan den 29 september, Michaelidagen, kunde kyrkan högtidligen invigas och fick då namnet Ulrika Eleonora efter då varande drottningen (Fredrik I:s gemål och Carl XII:s syster).

I ARTIKELN »BLAND KONSTNÄRER» i föregående nummer af Idun uppgafs genom missuppfattning att större delen af köpesumman för Viggo Johansens åt Nationalmuseum förvärfvade tafia lämnats af Allmänna telefonbolagets direktör, öfveringenjören H. T. Cedergren; skall vara grosshandlaren C. A. Cedergren härstädes.

GLÖM EJ

Jubileumsfondens sparbössor!

»GIFTA SIG FÖR PENGAR...» EN SKÅNSK BYGDESKILDNING AF NELLA NORRVALL.

FORTS. FR. N:R 16.

JA, EFTER som du dömer, Beth. Men våra två äldsta, Marna och Boel, voro ju redan gifta, när Sone dog. Pengar var här nog, så att gården kunde utan vidare få följa dig. Inte hade de andra töserna tänkt på att sätta sig mot vår vilja. Far och jag hade valt för dem bägge två. Inte trodde jag, att du skulle blifva dem så olik. Det värsta af allt är, att Malena bevitnade mitt löfte. Nu pochar hon på att det skall infrias. Märten vet naturligtvis ingenting, men han har dig så kär, påstår Malena, att om du inte tar honom, blir han snart samma stackare som fadern, en drinkare liksom han. Och så är det jag, säger hon, som med vett och vilja förstört dem båda två. Undrar du nu öfver, att jag har samvetskval, gråter och sörjer.»

Mor gick ut, och Beth satt kvar, alldeles stel af skräck. — — —

Var det nu inte nog med den börda, hon redan bar. Skulle hon nu äfven som ett värnlöst offer för fädernas missgärningar, kastas i armarna på denne själlösa varelse, som nästan ingaf henne fasa.

Men nej, hon kunde det icke. Omöjligt, hon kunde icke.

Kunde man gröfre bryta mot sjätte budet, än genom att — låt vara äfven nödd och tvungen — sälja sin kropp till den högstbjudande, då hjärtat i alla fall tillhörde en annan. Blevde icke synden dubbelt afskyvärdare därigenom, att man inför altaret med ed lofvade att älska i nöd och lust, älska hvad man i själ och hjärta hatade och afskydde. — — —

Och å andra sidan, om mor sörjde sig till döds, och hon hade kunnat rädda henne, hade kunnat försona henne med Gud och med sitt eget samvete.

»Du skall hedra din fader och din moder.»

Hvar låg plikten, hvar?

På kvällen, när fars vagn rullade in på gården, gick mor fram till Beth.

»Nämn ingenting af hvad jag sagt i dag, sade hon bönfällande. »Du får inte nämna ett ord, inte ens till far eller Hedda Holm. Det löftet kan du väl gifva mig, Beth.»

»Ja, mor. Ingen människa skall få veta något, det loftar jag.»

»Ja, och hvad du loftar, det håller du också, det vet jag ju.»

Så smekte hon dotterns mjuka hår så mildt och lent som aldrig förr.

Så gled tiden undan. Dagar blefvo veckor, och veckor blefvo månader. Man hade redan börjat julslakt och julstök, när mors bröstvårk och hosta tog så öfverhand, att hon måste intaga sängen.

Under hela den tid som gått, sedan hon yppat sin skuld för Beth, hade hon icke nämnt den med ett ord. Märten kom sällan dit, men mor Malena så mycket oftare. Alltid lagade hon, att hon blef ensam med mor en eller annan timme. Ibland, när hon gick, hade mors ögon röda kanter.

Allt detta verkade mera på den veka, känsliga Beth än ord och öfvertalningar skulle gjort, Beständigt kände hon lagens hårda hammare på sitt kvalda hjärta.

»Du skall — du skall icke.»

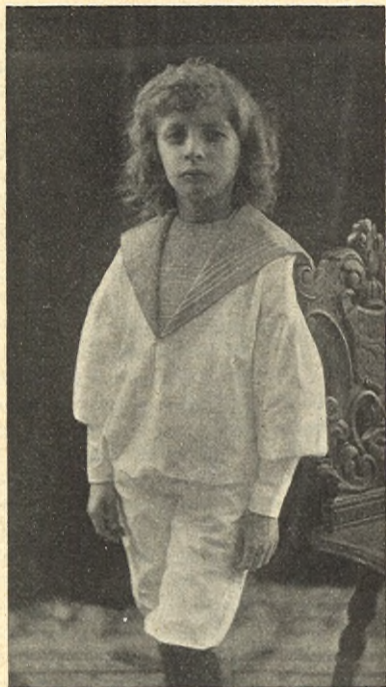
Hvarför hade manne Herren ledt hennes öden så underligt? Var hon manne ändå ämnad att sona, hvad andra brutit? Hvad hade hon egentligen nu att lefva för? Borde hon då tveka, när det gällde att offra sig själf för att därmed förljufva sin moders sista dagar. Fädernas missgärningar straffas ju på barnen. Hvarför tvekade hon då? Borde hon icke villigt böja sig under oket.

Ibland voro hennes själskval så pinande, att hon med trånsjuk längtan blickade ut mot ån, hvilken i vintertid strid och bred vällde öfver sina bräddar emellan träden ute i vildplanteringen. Men hon hade ingen rätt att dö. Hon måste lefva, lefva och lida. Men hvar finna vägen, då plikten manade åt skilda håll.

Så blef mor sjuk. — Hon låg några dagar, men blef sämre. Så kom doktorn.

Ja, det var ingen fara precis — nu förstås — men hon hade dröjt för länge att söka bot. Bröset var kient, och en häftig förkylning, en lunginflammation, kunde göra slut på några dagar.

När doktorn rest, och Beth, som för tillfället var ensam med modern, mötte dennas sorgsna, förebrående blick, sjönk hon på knä vid sängen och snyftade.

HERBERT WALLIN. A. BLOMBERG FOTO.

timme fått använda sin lärarinnas instrument. Trots dessa afbrott och inskränkningar har han oafbrutet gått framåt och härunder visat en ovanlig energi. De trenne stycken han å uppvisningen i måndags föredrog utantill buro vittne härom. Gossens föräldrar lära stå i begrepp att utvandra till Amerika. Måste sonen följa dem, är fara värdt, att han en gång som underbarn kommer att exploateras af någon företagsam amerikansk impressario och som så många underbarn duka under. Önskligt vore därför, om några här hemma ville intressera sig för honom och bekosta hans uppfostran. Dir. Andersson lämnar helt visst alla nödiga meddelanden om honom.

KUNGL. TEATERN har återupptagit Wagners »Rhenguldet», som ej gifvits sedan förra spelåret. Ej mindre än fem roller voro nybesatta. Hr Nyblom hade efter dr Briesemeister öfvertagit Loges viktiga parti, och om han än ej nådde upp till företrädarens genialiska tolkning af densamma, så förtjänar han dock fullt erkännande för det sätt, hvarpå han skilde sig från sin uppgift. Mimes lilla parti, för hvilket hr Nyblom förut skördat rättmätigt bifall, hade nu öfvertagits af hr Ericson, som i detsamma lyckades öfver förväntan. Jätten Fasolt har, hvad det vokala beträffar, fått en utmärkt representant i hr Sjöberg, som här har sin andra debutroll. Den vackra stämman klingade fyllig och frisk och textuttalet var redigt och klart. Det otympliga i jättarnes uppträdande bör dock mera pointeras. Hr Sällergren, som förut innehåft sistnämnda parti, hade nu efter hr Elmsblad öfvertagit jätten Fafners, hvilken uppgift han godt fyllde. Slutligen hade fru Mandahl som nytt debutparti fått sig tilldelad Erdas lilla uppgift, för hvars utförande hon förtjänar erkännande. Dock står hon ett stycke efter företrädarinnan fru Afzelius. Öfriga partiinnehafvare äro desamma som förut. Det hela går förträffligt under hr Hennebergs ledning, och k. teatern förtjänar verkligen varmt erkännande, som möjlighgjort ett återupptagande af det härliga musikdramat.

— En konsert-matiné gafs i förra veckan i k. teaterns stora foyer till förmån för *Musikhistoriska museet*. Endast 150 biljetter såldes till ett pris af 10 kr. pr st. Matiné, som upptog en hel del nummer, mest äldre, var synnerligen intressant. Som bekant innehåller *Musikhistoriska museet* en stor samling af gamla musikinstrument, af hvilka många nu kommit ur bruk. På matiné fick man höra flere äldre kompositioner utföras i samma slags instrument, som användes vid den tid kompositionerna skrefs. Af de uppträdande

må nämnas grefvinnan *Math. Taube*, f. Grabow, som sjöng en aria af Händel, ackomp. af hr *Henneberg* på ett s. k. hammarklavér, förste konsertmäst. *L. Zetterquist*, som spelade på såväl sin berömda Amativiolin från 1614 som på en diskantviola, en näktergalsfiol och en skånsk träskofiol, samt hr *Sven Scholander*, hvilken utom annat föredrog flere Bellmanssånger, ackompanjerande sig på Bellmans egen cittra, som nu för första gången efter skaldens död offentligt användes. Matiné, som bevistades af konungen och kronprinsen, bör hafva nått sitt syfte, nämligen att väcka intresse för och kännedom om det *Musikhistoriska museet*, och vi begagna med nöje tillfället att lifligt anbefalla detsamma i allmänhetens hägkomst. Det förtjänar mer än ett besök i sin lokal Nybrogatan 9.

— *Mlle Yvonne de Tréville* uppträdde i måndags som Julia i Gounods allbekanta opera. Hennes väl och ovanligt jämnt utbildade stämma passade förträffligt för detta parti. Intonationen och textuttalet äro mycket goda, koloratur och mezza voce högt utvecklade. Äfven i dramatiskt hänseende tillfredsställde sängerskan alla rimliga anspråk. Hon blef också föremål för det lifligaste bifall från den ganska talrika publiken. En del af detsamma kunde äfven hr *Ödmann*, som var vid god röstdisposition, taga åt sig.

DRAMATISKA TEATERNs senaste program, Giuseppe Giacosas komedi »Som blad för stormen», är ett så helgjutet och intresseväckande stycke, att det förtjänar att länge dröja på repertoaren. Dramat, ty det verkar onekligen mera drama än komedi, upprullar konflikterna inom en familj, hvars ena hälft utgöres af andligt sunda och för en rätträdig lifsprincip kämpande människor, medan den andra hälften, till följd af missriktadt njutningsbegär och i saknad af moralisk motståndskraft, låter sig ryckas med af de dåliga lidelserna, som blad för stormen, och föras mot undergången.

Hur en medelmåttig författare här skulle ha frässat i ljungande moralpredikningar, markerat förtappelsen för de lastfulla och sällhetens belöning för de goda människorna, kan man lätt tänka sig!

Till all lycka är Giacosa en konstnär och som en konstnär har han tagit på sitt ämne, format ut det till en plastisk skapelse med lifvets rörelser i hvarje muskelskälfning och lifvets verklig-hetsluft som omgifvande atmosfär.

Ett sådant stycke måste ovillkorligen intressera de spelande; också var utförandet på det hela taget godt och kulminerade i hr *Aréhus* tolkning af den slyngelaktige Tommy, hvars predisposition för att glida utför särskildt betonades med fin konstnärlig urskillning. Fru *Bosse* hade på sin svåra flickroll nedlagt mycket arbete, här och hvar kanske för mycket, ty mödan lyste stundom igenom; men i sista akten fick hon luft under vingarna och gaf slutscenerna sant och gripande. Hr *Skånberg* i Massimos af författaren mycket sympatiskt tecknade roll och fru *Hansson* som den ytliga och depraverade hustrun voro båda förträffliga, bortsett från vissa teatermanér, som då och då hos bägge artisterna i någon mån försvaga det goda intrycket af deras intelligenta spel. Med en smula aktgifvande på sig själfva torde dock den förre kunna vänja sig af med att jämt lägga hufvudet så där insmickrande på sned, och den senare undvika att gå med vickan de rörelser, som om hon stode i begrepp att glida bort på skridskor. Hr *Örtengren* slutligen spelade varmt och känsligt familjefadern.

Som förpjäns gafs en ren obetydlighet. »En bröllopsnatt» af »Galeottos» författare Echegaray hvari fru *Lindberg* fått den mycket otacksamma uppgiften att läsa och rifva sönder en mängd bref, tigga en vildt främmande karl om hans dolk tvärs öfver en gränd — händelsen spelar i Toledo under Carl V — samt slutligen döda sig med mordvapnet, alltsammans nattetid i en mörk kammar, medan hon deklamerar ett antal vers, som lämnar publiken fullkomligt oberörd. Skådespelare ha, som synes, också sitt martyrium ibland, när snillrika diktare få det infallet att plåga dem med bagateller!

»SKÖNA HELENA» PÅ VASATEATERN. Efter all den moderna operettdekadens, vi på senare tider fått uthärda, verkade det riktigt uppfriskande att äntligen en gång åter få löga sin själ i den klassiska offenbachiadens sprudlande flöden af kvickhet och melodi. Fru *Anna Pettersson-Norrie* uppbar nu också den gudaborna Sparta-drottningens skimrande *chiton* med oförminskadt behag, och om än rösten icke helt undgått spåren af tidens inverkan, skötes såväl den som frasering och spel med en konstnärlighet, som alljämt står fulländningen nära. I öfrigt var Vasateaterns senaste uppsättning af de klassiskt vordna operett-

HYLINS

Violtvål 612

HYLINS

Liljekonvaljedoft

figurerna just icke allt för lysande. Hvarken hr Adamis Paris, hr Salmsons Menelaus, hr Svenssons Achilles eller hrr Hennings och Engdahls Ajax kunde aflägsna en känsla af vemodig saknad inför minnet af tidigare företrädare. Bäst fyllde hr Ringvall som Calchas och fröken Berentz som Orestes sina platser. Men — oafsedt alla invändningar — var som sagt glädjen öfver återseendet oförställd.

ANNA PETERSSON-NORRIE SOM SKÖNA HELENA. A. BLOMBERG FOTO.

KONSERTFÖRENINGENS fjärde och sista folk-konsert för säsongen med Mozarts formklara och melodifriska d-durssymfoni som inledningsnummer präglades af samma fart och disciplin i utförandet och af samma belåtenhet från publikens sida som de föregående folkkonserterna. Af de svenska kompositionerna, som denna gång voro ej mindre än tre, väckte Emil Sjögrens »Bergmanden», ståtligt sjungen af hr *G. Sjöberg*, en sådan entusiasm, att den måste omtagas. Äfven Halléns »Vasamarsch» och Erik Åkerbergs »På fjället», den senare för stråkorkester, fingo sin anpart af applådernas mention. Webers glansfulla Oberon-ouverture afslöt den i allo lyckade konserten.

HR RICHARD ANDERSSON gaf under förra veckan en konsertafon med sina mest försigkomna elever, af hvilka hr Adolf Wiklund uppträdde både i egenskap af komponist och exekutör och visade därvid goda förutsättningar att bli ett namn, som vårt musiklif framdeles kan komma att räkna med. Som rätt duktiga pianister visade sig äfven hrr Heintze och Kumlien.

Konsertföreningens orkester biträdde och det hela dirigerades af hr Tor Aulin.

VIS- OCH SAGOAFON FÖR BARN gifves på från flere småttningar framställd begäran instundande söndagsafon i Vetenskapsakademiens hörsal af fru *Ebba Sjögren* med biträde af hr *N. Bergendahl*.

